

Na wszystkich wymienionych poniżej stanowiskach chrząszcze wyplaszano wydeptując podtopione torfowce w płatach zbiorowisk roślinnych z klas *Scheuchzeria-Caricetea nigrae* i *Oxycocco-Sphagnetea*. O ile nie zaznaczono inaczej, chrząszcze były łowione przeze mnie. Okazy dowodowe znajdują się w zbiorze Andrzeja MELKE i moim.

Acylophorus wagenschieberi KIESENWETTER, 1850

Pobrzeże Bałtyku:

- Słowiński Park Narodowy, Gać vic. (XA56), torfowisko otaczające jezioro dystroficzne, 16 IX 2003, 3 exx.

Pojezierze Pomorskie:

- Nowa Studnica vic. (WV60), Nadl. Tuczo, oddz. 25i, torfowisko z zanikającym jeziorkiem w centrum, 20 VII 2002, 3 exx.
- Drawieński Park Narodowy, obszar ochrony ścisłej „Głodne Jezioro” (WU79), torfowiska otaczające jezioro dystroficzne, 12 VIII 2002, 2 exx., leg. J. GUTOWSKI
- rez. „Smolary” (XV10), torfowisko przejściowe nad jez. Żabie, 31 VII 2003, 1 ex.
- Bory Kujańskie, torfowisko sfagnowe otaczające jez. Mały Smólsk (XV42), 24 VI 2001, 1 ex.
- Piła N (XU19), torfowisko przejściowe nad jez. Kuźnik Olsowy, 17 V 2003, 6 exx., 23 V 2003, 2 exx.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska:

- Puszcza Notecka, Rzecin vic. (WU84), kompleks torfowisk, w części mszarnej przylegającej do jeziora, 14 VI 2002, 1 ex.

Gatunek nie był dotąd wykazywany z Pobrzeża Bałtyku oraz Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Acylophorus glaberrimus (HERBST, 1784)

Pojezierze Pomorskie:

- Piła N (XU19), torfowisko przejściowe nad jez. Kuźnik Olsowy, 17 V 2003, 6 exx., 23 V 2003, 2 exx.

Gatunek nie był dotąd wykazywany z Pojezierza Pomorskiego.

Rafał RUTA, Inst. Zool. UW, Wrocław.

359. Nowe stanowiska oraz uwagi o biologii *Hesperus rufipennis* (GRAVENHORST, 1802) (*Coleoptera: Staphylinidae*) w środkowo-wschodniej Polsce

New localities and notes on the biology of *Hesperus rufipennis* (GRAVENHORST, 1802) (*Coleoptera: Staphylinidae*) in Central-Eastern Poland

KEY WORDS: *Coleoptera, Staphylinidae, Hesperus rufipennis*, new localities, biology, CE Poland

Z rodzaju *Hesperus* FAUVEL, 1874 na świecie opisano dotychczas ponad 200 gatunków, z czego 4 odnotowano w Palearktyce, a jeden – *H. rufipennis* (GRAV.) w Europie i Polsce. Zasięg występowania tego taksonu obejmuje kontynent europejski (z wyjątkiem jego północnej części) oraz Maroko. Z Polski był znany dotychczas z 8 krain. Jednak z uwagi na stale kurczenie się jego specyficznych nisz ekologicznych (stare, dziuplaste drzewa liściaste) dane

te mogą być już nie aktualne. Obecnie jest on w kraju jednym z najrzadziej łowionych gatunków z podrodziny *Staphylininae*. Pomimo systematycznych i intensywnych (szczególnie w minionym dziesięcioleciu) badań faunistycznych nad *Staphylinidae* Polski, w ciągu ostatnich 40 lat występowanie tego stosunkowo dużego kusaka (8,5–10 mm) odnotowano jedynie na dwóch stanowiskach znajdujących się na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (KUBISZ, MELKE 1994: Wiad. entomol., 13 (1): 33-40). Jego dwa kolejne miejsca występowania odkryto po raz pierwszy na Wyżynie Lubelskiej i Podlasiu.

– Wyżyna Lubelska: Siostrzytów (FB37), 27 VI 2002, 1 ex. L₃ (trzecie stadium larwalne), 1 ex. imago; 15 VII 2002, 2 exx. L₁, 1 ex. L₂, 3 exx. L₃; okazy wybrano z próchna blisko 100-letniego klonu pospolitego (*Acer platanoides* L.) rosnącego w parku podworskim, na krawędzi doliny Wieprza.

Po niedawnej wichurze, dzięki odłamaniu się od głównego pnia grubego, bocznego konara stał się możliwy dostęp do wilgotnego murszu, w którym bytowały różne stadia rozwojowe omawianego chrząszcza. W tej sytuacji mursz wypełniający obszerną przestrzeń wewnątrz drzewa był prawie odsłonięty, a od zewnątrz oddzielała go tylko cienka warstwa zdrowego drewna. Wystarczyło, więc wsunąć pod tę warstwę długi kij i energicznie nim poruszać, aby spowodować wypchnięcie całej luźnej zawartości wnętrza pnia do podstawionego od dołu sita entomologicznego. Razem ze stadiami rozwojowymi *H. rufipennis* z pozyskanego próchna wysiano również inne, w większości także interesujące gatunki *Staphylinidae*, takie jak: *Thoracophorus corticinus* MOTSCH., *Xylodromus depressus* (GRAV.), *Batrisodes delaporti* (AUBC), *Quedius microps* (GRAV.), *Quedius cruentus* (OL.), *Hypnogyra glaber* (NORDM.), *Euryusa sinuata* ER., *Crataraea suturalis* (MANN.), a ze *Scydmaenidae* – *Scydmaenus perrisii* (REITT.).

– Podlasie: Zbereże (FB89), 12 X 2002, 2 exx.; wysiane z próchna wybranego z dziupli starego klonu pospolitego (*Acer platanoides*), zasiedlonego przez mrówki, rosnącego samotnie na skraju lasu sosnowego w sąsiedztwie zabudowań gospodarczych.

H. rufipennis określane jako stenotop, silvikol i ksyloedetritokol, zamieszkuje obligatoryjnie sędziwe, dziuplaste drzewa liściaste rosnące w starych lasach, parkach podworskich lub samotnie. Przebywa najczęściej w ich wilgotnym murszu, zwykle w głębi pni (często w sąsiedztwie gniazd mrówek z rodzaju *Lasius* FABR.), gdzie odbywa się również rozwój omawianego owada. Potwierdzają to dane uzyskane z pierwszego stanowiska, gdzie po raz pierwszy znaleziono nie znane dotychczas nauce wszystkie trzy stadia larwalne tego chrząszcza. Z nich udało się wyhodować poczwarki i postacie dorosłe *H. rufipennis*, co umożliwiło prawidłową identyfikację form przedimagnalnych tego chrząszcza. Ich opis morfologiczny będzie zamieszczony w oddzielnej pracy.

Jak z zebranego materiału wynika, owipozycja u tego owada występuje prawdopodobnie od maja do początku lipca, rozwój trzech stadiów larwalnych przypada na czerwiec i lipiec, zaś przepoczwarczenie na lipiec i prawdopodobnie pierwszą dekadę sierpnia (dnia 15 VII i 22 VII 2002 obserwowano w hodowli trzy przypadki przepoczwarczenia dorosłych larw złowionych w terenie). Postacią zimującą jest najprawdopodobniej owad doskonały.

Z uwagi na specyficzne wymagania środowiskowe, a zarazem szybkie kurczenie się odpowiednich niszy ekologicznych, jakimi są stare, nie poddane zabiegom konserwacyjnym, dziuplaste drzewa liściaste, *H. rufipennis* jest obecnie gatunkiem bardzo rzadko spotykanym w naszej faunie. Dlatego też, proponuję umieścić tego chrząszcza na „Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce”, z kategorią klasyfikacyjną – gatunek silnie zagrożony wyginięciem (EN).

Bernard STANIEC, Zakł. Zool. UMCS, Lublin